

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

ברובא עי"ש. והטעם דאוסר ר"א י"ל משום דיש לו מתירין לאכלו קודם הביעור וכמ"ש הר"ן נדרים נ"ח ולכך לא בטיל".
בספר אבני השדה על משניות שביעית כאן מביא שבמשנ"י הביא מספר גפי אש שמשויב דקמ"ל דגם בג' דיש רוב היתר לא בטל חד בתרי דלא בטל אלא בששים.

והוסיף באבני השדה, שנראה שלזה נתכוון התפארת ישראל וז"ל דבכלה מין אחד נאסרו כולם מודנתנו טעם זה בזה, שהרי הוא מין בשאינו מינו, וא"כ הכא דליכא רקב' מיני היתר ואחד איסור הרי לא נתבטל בשישים".

באור לציון על שביעית (בסוף על סדר המשניות עמוד קיח') כתב שנראה ליישב דנקט ג' כבשים כד להשמיע שאף במקום שיש רוב, לא אזלינן בתר רובא בנותן טעם, ולדעת ר"א אוכלין על הראשון בלבד, וכשהגיע זמן ביעורו, אף כששני האחרונים שהם הרוב לא הגיע זמן ביעורם, אפילו הכי נאסרים, ולרבי יהושע אוכלין על האחרון אף כששני הראשונים שהם הרוב הגיע זמן ביעורם.

בביאור הדין שטעם הרי הוא כמבוער, ולכן אין חיוב לבער שאר המינים שיש בהם טעם מהמין שכלה.

בעצם מחלוקת התנאים במשנה, יש אריכות בראשונים בסוגיא בפסחים נב' ע"א ובמפרשי המשנה, ומ"מ לדינא נפסק כדעת רבן גמליאל שכל מי שכלה, אותו לבד מחויב לבער, אבל שאר המינים הגם שיש בהם טעם מהמין שחייב לבערו, עכ"ז אותם אין חייב לבער.

וכתב המנחת שלמה במשניות שביעית פ"ט מ"ה עמוד רלב' לבאר טעמו של רבן גמליאל, שלכאורה היה נראה בטעמא דר"ג דכיון שהבליעה מן המין הראשון היא רק מזמן ההיתר הו"ל נותן טעם דהתירא. דדוקא אם יתן טעם לאחר שהגיע זמן ביעורו שפיר אוסר בנתינת טעם, דכיון שכבר נתחייב בביעור הרי יש כאן טעם של איסור, אבל אם נתנת הטעם היתה בזמן ההיתר לא נאסר דאין חובת ביעור חלה על טעם גרידא. וגם יש לומר דכיון שמבואר בירושלמי דביעור היינו הפקר, והיינו שיאכלם או יחלקם לאחרים, א"כ לכאורה לא שייך הם חיובא לגבי הטעם הבלוע.

בחוט שני עמוד שס' מביא את דברי התוס' בפסחים נב' ע"א סוד"ה הכובש שביארו בטעם של ר"ג שאין דין ביעור בטעם, וז"ל דהגוף (של הפרי) שכלה אסור והטעם הוי כמבוער". ומבאר בחוט שני שהביאור בזה הוא דענין הביעור הוא לדאוג שהפרי יכלה ויגמר ולכן מחלק מזון ג' סעודות לכל אחד ואחד ביום הביעור משום שזהו צורה לגמור לכלות את הפרי, ומהאי טעמא אין דין ביעור בטעם דחשוב דכבר נגמר הפרי והו"ל כמבוער.

תוכן הענינים¹

- עיון במשנה וברמב"ם שהזכירו הכובש ג' כבשים ולא שנים.
- בביאור הדין שטעם הרי הוא כמבוער, ולכן אין חיוב לבער שאר המינים שיש בהם טעם מהמין שכלה.
- עיון בסתירה בדברי הרמב"ם אם טעם כמבוער כרבן גמליאל, או טעם אינו כמבוער מדין חרובין שנתנו טעם בין שחייב לבער הכל.
- מין שכלה ונתן טעם במין שמתקיים לעולם.
- עיון בדעת הרמב"ם שלא חילק במינים הכבשים יחד, אם כבשים מינים של שביעית לבין כבשים אם מינים שחלקם אינם של שביעית.
- אם התחיל לאכול מהחבית דוקא ובכבשים, אין חובת ביעור.
- בטעם שאם התחיל לאכול אין חובת ביעור.
- תבשיל מבושל אם נחשב כמבוער שלא יצטרכו לבערו.
- עצה להיפטר מחובת ביעור ע"י שיהפוך המאכל כמבוער באופן שאין לו קיום הרבה זמן.
- טעם הבלוע בכלים אם חייב ביעור.
- זמן ביעור דמי שביעית כזמן ביעור הפירות הראשונים.
- בזמן ביעור מעות של שביעית בעין אם יכול לחלק מהם מזון ג' סעודות כמו בפירות שביעית.
- ביעור דמי שביעית ביום הביעור לחללם.
- ביעור דמי שביעית הוא מדרבנן.
- ההולך עם דמי שביעית ממקום למקום.
- ביש לו מעות שביעית ואין לו עבד מי לקנות בהם אוכל, לרמב"ם מבערו בים המלח, ולרמב"ן מבערו ע"י הפקר.

הלכה ו

עיון במשנה וברמב"ם שהזכירו הכובש ג' כבשים ולא שנים.

הרמב"ם בהלכה ו' כתב "הכובש שלשה כבשים בחבית אחת וכו'". המקור הוא מהמשנה שביעית פ"ט מ"ה "הכובש שלשה כבשים בחבית אחת ר' אליעזר אומר אוכלין על הראשון רבי יהושע אומר אף על האחרון רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית והלכה כדבריו וכו'".

במשנה ראשונה על המשניות שם הקשה "אמאי נקט שלשה הא בשנים שייך פלוגתייהו נמי".

בספר משנת שלמה על שביעית כאן ראיתי שכתב "אע"ג דבשנים נמי שייך פלוגתייהו, וכן ביותר משלשה, ולמה נקט התנא מספר שלשה, נ"ל דנקט שלשה לרבותא דר"א, דאע"ג דמדאורייתא חד בתרי בטיל ביבש, ביבש כשאינו ניכר, (ולד' הטור סימן קט') אף בשאינו מינו כגון כגון שנפרד לחתיכות דקות ואינו ניכר), בכ"ז ס"ל לר"א דאין אוכלין אלא על הראשון. ועי' בב"י שם דכל דבר הוא עומד בעצמו אלא שהוא מעורב עם אחרים אע"פ שהוא מבושל במים או במשקים מקרי יבש ביבש, דהא על חתיכה שנתבשלה עם שאר חתיכות מקשי בגמ' ליבטל

¹ אשמח לקבל הערות והוספות. א, קרביץ. יש אפשרות לקבל אי"ה את הגליון במייל-036164702A@gmail.com

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

כרבן גמליאל דקאמר שטעם אינו אוסר לפני הביעור ועמד בזה בתוס' יו"ט כאן במשניות.

ומביא מה שכתב בתוס' רעק"א במשניות דבאמת אין הכא נמי דטעם אין צריך לבער, ומה שכתבו הראשונים דגם לפני הביעור אוסר בנותן טעם היינו לענין דצריך לאוכלו בקדושת שביעית שלא לעשות בו סחורה ולא הפסד, דלגבי סחורה והפסד כבר הוא חתיכה דאיסורא ושפיר אוסר בנותן טעם.²

עוד מביא בקהלות יעקב מה שכתב בחזו"א סימן יא' לבאר דלעולם כשהשביעית נותן טעם בחולין אפילו נתן טעם קודם הביעור חייב לבער את הטעם ולא נחשב כמבוער, ודינו דרבן גמליאל גבי ג' כבשים אינו אלא כשהשביעית נותן טעם בפירות שביעית דילפינו מקרא דנחשב הפרי והטעם שבו כדבר אחד וכיון שמקצת ממנו אכתי יש לחיה בשדה דהיינו גוף הפרי משו"ה אכתי לא חל בו זמן הביעור, אבל כשנתן טעם בחולין שפיר נתחייב גם הטעם בביעור. וע"ש מה שדן בראיות החזו"א.

בקונטרס תורת השביעית עמוד קפ' מביא שבחיי אדם (בבינת אדם שערי צדק יט' יט') כתב ליישב דעת התוס' יו"ט כעין זה, דאפילו נפרש יסוד שיטת ר"ג דטעם הרי הוא כמבוער ואינו מתחייב בביעור, מ"מ יש לחלק בין אם נתן טעם בפרי של שביעית לבין אם נתן טעם בשישית או שמינית. משום דכשנתן טעם בשביעית אין שום נפק"מ בנתנית הטעם אלא לענין חובת ביעור, ובזה אמרינו דהרי הוא כמבוער ואינו בעולם כלל. משא"כ כשנתן טעם בפרי של חולין, הרי מועילה נתנית הטעם לחייב את החולין בניהוגי קדוש שביעית ואיסור הפסד, ומאחר שהטעם משפיע ומחייב את התערובת בניהוגי קדושת שביעית איך נאמר שהוא כמבוער ואינו בעולם, הרי הוא ניכר בעולם ע"י שאוסר את התערובת בדיני קדושת שביעית, ומשו"ה בכה"ג אין מקום לסברת הרי הוא כמבוער ומחייב את תערובתו גם בביעור.

במנחת שלמה כאן מביא את דברי הרמב"ם לקמן בפ"ז הלכה כב' דחרובין של שביעית שנתנו טעם ביין של שישית מתחייב הדיין בביעור מפני טעם החרובין, והיינו כשהגיע זמן הביעור של החרובין. ולכאורה אם הרמב"ם פסק לדינא כר"ג שטעם כמבוער, ואין חיוב לכלות שאר המינים שקיבלו טעם ממין אחר, ואיך לקמן בהלכה כב' כתב לבער את היין שקיבל טעם מהחרובין ולא אומרים טעם כמבוער. ומביא שכתבו האחרונים

עוד מביא בחוט שני את דברי הראב"ד בהשגות בהלכה ג' שכתב טעם אחר וז"ל "ור"ג סבר אין הולכים בזה אחר נותן טעם שאין כאן איסור אכילה אלא מצות ביעור בלבד הלכך דין שיבער אותו המין בלבד עכ"ל". ומבאר החוט שני, דהיינו שנותן טעם הוא דין לגבי איסורים אבל במצוות לא נתחדש שיש חשיבות לטעם שיחול עליו דין ביעור.

בקהלות יעקב על שביעית סימן כג' בענין הכובש ג' כבשים אות א' האריך בתחילה בכל המחלוקת במשנה בדין הכובש ג' כבשים ובדברי התוס' בפסחים, וכתב שהנה הסברא דטעם חשוב כמבוער נ"פ משום דדוקא לענין איסורין ריבתה תורה דטעם כעיקר אבל דין ביעור שהוא מצות עשה לא חל על אלא על ממשות ומשו"ה הטעם נחשב כמבוער, וע"ש עוד מה שהאריך לדון שבתוס' שם מבואר ביאור אחר.

עיון בסתירה בדברי הרמב"ם אם טעם כמבוער כרבן גמליאל, או טעם אינו כמבוער מדין חרובין שנתנו טעם ביין שחייב לבער הכל.

בהלכה כאן מבואר שהלכה כרבן גמליאל שטעם כמבוער ולכן אין חיוב לבער מינים אחרים שעדיין לא הגיע זמן ביעורם אפילו שקיבלו טעם מהמין שכבר כלה לחיה מן השדה. וכן מבואר במשנה שהלכה כרבן גמליאל.

בקהלות יעקב סימן כג' אות ב' מביא מה שהקשו על המשניות שכאן בפ"ט מ"ה פסקו כרבן גמליאל שטעם כמבוער ואילו בסוף פרק ז' תנן ורד חדש שכבשו בשמן ישן ילקט את הורד וישן בחדש חייב ביעור. חרובין חדשים שכבשו ביין ישן וישנים בחדש חייב בביעור. זה הכלל כל שהוא בנותן טעם חייב לבער. מבואר דכל שהוא נותן טעם חייב לבער ודלא כרבן גמליאל.

ומביא מה שביארו בזה שכל הדין של חרובים עם יין שצריך לבער מיירי בנתערבו אחר זמן הביעור דאז כבר נעשו הפירות חתיכה דאיסורא ממש והרי הוא ככל איסורין שבתורה שאוסר בנותן טעם. ואפילו נתערבו קודם הביעור משכחת לן שיש לאסור כגון שנשתהו בחבית עד אחר זמן הביעור וא"כ נתנו טעם גם אח"כ כשהם כבר דבר האסור באכילה ומשו"ה אסרי בנותן טעם.

אלא שהביא שבפירוש הר"ש וכן בפירוש המשניות לרמב"ם במשניות מבואר בדין של ורד שכבשו בשמן חדש ובחרובין שכבשו ביין, דגם לפני הביעור כל היכא שנותן טעם נאסר, ולא

הפרי של שביעית קודם הביעור, בזה אמרינו דלא חלה חובת ביעור על הטעם אף דיש בו קדושת שביעית. ואף דמתני' של הכובש כבשים מיירי שהגיע זמן הביעור, דבזמן הביעור הוא חייב לבער את אותו הירק ולא את שאר הירקות הבלועים ממנו, צריך לומר דס"ל לרעק"א דגם בזה אין צריך לבער הטעם, ורק לענין עבר זמן הביעור אתמר הכא לגבי ורד דאם עבר זמן הביעור ונאסר הפרי הרי הטעם היוצא ממנו אסור ואוסר בנותן טעם. וע"ש עוד.

² בשיעורי תורה על משניות שביעית מהגאון ר' שריאל רוזנברג שליט"א עמוד קלז' הביא את דברי תוס' רעק"א שכתב דהתם מיירי דאוסר בנותן טעם לענין דצריך לאכלו בקדושת שביעית שלא לעשות בו סחורה וכדומה אבל מ"מ אינו חייב בביעור ופשוט. והוסיף שהנה ברור דאין כוונת הרעק"א דמתני' של ורד חדש וחרובין איירי רק לענין קדושת שביעית, דלהדיא תנן במתני' לענין ביעור נמי, אלא דרצה לומר דאם נבלע הטעם קודם הביעור, וקדם וסילק את

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

קודם הביעור צריך לבער הטעם כשיגיע זמן הביעור, ויש אומרים דגם אם שניהן של שביעית לא התירו אלא בנתערבו קודם הביעור דכבר נתבטל הטעם והוי כמבוער אבל אם נתערב אחר הביעור אוסר בנותן טעם וכן נראה בחזו"א.

במשפטי ארץ פרק כח' אות ה' כתב, דברי מאכל הקדושים בקדושת שביעית שנתבטלו או נכבשו עם דברים שאינם קדושים בקדושת שביעית ממין אחר ונתנו בהם טעם, בהגיע זמן הביעור של המאכל החייב בביעור, חייב לבער גם את המאכל שקיבל טעמו, וע"ש בהערות.

עוד כתב באות ו', כבש או בישל ביחד שני מינים הקדושים בקדושת שביעית, קודם זמן ביעורם ואין זמן ביעורם שוה, יבער כל מין כשמגיע זמן ביעורו, ואין הטעם של המין שזמן ביעורו מוקדם מחייב בביעור את המין שזמן ביעורו מאוחר וע"ש בהערות.

מין שכלה ונתן טעם במין שמתקיים לעולם.

במנחת שלמה בהמשך דבריו כתב שפשוט הוא דאם דבר שחייב בביעור נתן טעם בדבר המתקיים שפטור מביעור, שפיר פטור מביעור לעולם ולא דמי לשל שישית.

עיון בדעת הרמב"ם שלא חילק במינים הכבושים יחד, אם כבושים מינים של שביעית לבין כבושים אם מינים שחלקם אינם של שביעית.

לסוברים שמבארים בדעת הרמב"ם שכל הדין טעם הרי הוא כמבוער שלא חל חובת ביעור על המינים שיש בהם טעם ממין שחייב ביעור, מיירי רק באופן שכל המינים הכבושים הם של שביעית, שבזה מיירי הלכה כאן, ולא כהלכה כב' ששם מיירי שנמצא אם מין של שישית או שמינית, יש לעיין מדוע הרמב"ם סתם כאן שג' מינים הכבושים יחד מבער רק המין שכלה כבר ולא שאר המינים שלא כלו אפילו שקיבלו טעם מהמין שכלה, ולא הזכיר חילוק זה לדינא שתלוי במה כבש המינים, אם כבשם במינים שכולם קדושים בקדושת שביעית, למינים שאין בהם קדושת שביעית.

ודוחק לומר שסמך על הלכה כב' ששם מבואר שבמינים שאינם של שביעית חייב לבער גם שאר המינים, שהיה לו להביא את הלכה שם כאן בסמוך לדין טעם כמבוער, ועוד שלא הדגיש להדיא שזה החילוק בין ההלכות. ואולי מטעם אחר יש חילוק בין ההלכות כשאר התירושים.

עוד יש לעיין שאם כבש מין של קדושת שביעית אם מין שמתקיים לעולם, שפטור מביעור את המין שמתקיים ולא אזלינן בתר הטעם, אמאי לא הדגיש הרמב"ם גם דין זה ולומר שתלוי במה כבש המינים. וצ"ע.

לבאר דשאני התם שהיין של שישית ולכן מתחייב בביעור מחמת טעם של שביעית המעורב בו, משא"כ במתני' שכל הפירות שבחבית הם מפירות שביעית, בזה קי"ל כר"ג דכל שכלה מינו מן השדה מבערו מן החבית ואין אנו מחייבין לבער פרי קודם זמנו מחמת טעם הבלוע מפרי אחר.

ומוסיף המנחת שלמה שמוכח מזה דס"ל להרמב"ם דמה שהטעם הריהו כמבוער אינו מצד הסברא דבטעם לא חל חובת ביעור דא"כ גם אם נבלע טעם של שביעית בפרי של שישית לא יתחייב בביעורו, אלא מוגזרת הכתוב ילפינן לה ולכן סבירא ליה דהיינו דוקא בששניהם שביעית אין חיוב ביעור.

בתורת זרעים על המשנה כאן בשביעית עמוד פג' כתב בתוך דבריו לבאר הדין שטעם הרי הוא כמבוער ע"פ הראב"ד בהלכה ג' דדינא דטעם כעיקר לא נאמר אלא גבי איסורים, משא"כ לענין מצות ביעור לא שייך כלל האי דינא, ונמצא לפי"ז דדוקא חובת ביעור דליכא על הטעם, אבל לענין האיסור לאחר הביעור, דהפירות נאסרים בין לעניים בין לעשירים, זה שייך גם בטעם, דלא גרע איסור זה משאר איסורים דאמרין בהו טעם כעיקר, ולפי"ז גם השאר מינים שלא כלה מינם מן השדה, אף דאינו חייב לבערם, מ"מ נאסרים הם באכילה מחמת הטעם הבלוע בהם מהפירות שכבר נתבערו.

ובזה מבאר את המשך דברי הרמב"ם כאן דאם התחיל לבער מן החבית אותו המין שכלה מן השדה הרי הכל כמבוער, כאילו כבר נתבערו כל המינים שבחבית, מחמת הטעם הנבלע בהם מן הפרי שכבר נתבער, ונאסרים כולם משום האיסור דלאחר הביעור. ואף דהטעם בפני עצמו אין בו חובת ביעור וא"כ אמאי נאסר לאחר הביעור של הפרי, זה אינו, דהרי הא דטעם אין בו ביעור לאו דהוא פטור מן הביעור אלא משום דאין כאן מה לבער, דלגבי מצות ביעור צריך פרי בעין, וטעם נחשב כמבוער, וע"כ לאחר ביעור הפרי גם הטעם בפ"ע נאסר, דמיקרי לאחר הביעור.

ובזה כתב שהיה לפרש מה שהרמב"ם פסק בהלכה כא' לגבי ורד שביעית שכבשו בשמן של מוצאי שביעית וכן חרובין של שביעית שכבשו ביין של ששית או של מוצאי שביעית דחייב לבער השמן והיין משום הטעם הנבלע בהם, ולכאורה זה סותר למה שפסק כאן, והיה נראה לומר דמה דחייב לבער השמן והיין אינו מטעם מצות ביעור, אלא משום איסורן דלאחר הביעור, כדי שלא יבוא לתקלה, אך זהו דוחק. ועוד דמשום איסורא דלאחר הביעור אינם נאסרין אלא באכילה אבל עדיין מותרין הם בהנאה וא"כ למה יבער אותן וצ"ע.

עוד בביאור הרעק"א והחזו"א עיין בחוט שני לקמן על דברי הרמב"ם בהלכה כא' עמוד שעה'.

בדרך אמונה ס"ק כו' כתב "ודוקא ששניהן של שביעית אף שהגיע זמן הביעור והן כבושין ונתן טעם גם אחר הביעור אין הטעם צריך ביעור אבל אם אחר של שישית או של שמינית צריך לבער גם את הטעם כדלקמן הלכה כב', ונראה אף אם הוציאן

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

בטעם שאם התחיל לאכול אין חובת ביעור.
בדרך אמונה ס"ק כח' כתב שאם התחיל לאכול קצת מן החבית, שכיון שהתחיל לאכול ממנו, תו אם ישאר וישהה יפסיד ובודאי יאכלו בסמוך ולכן נחשב כמבוער ואין צריך לבערו ומותר לאכלו לאחר זמן הביעור.

בחוט שני עמוד שסא' כתב, שנראה שדין זה נובע מיסוד ענין פירות שביעית, שרצון התורה שהפירות יתבערו ויגמרו קודם הזמן שלא נשאר מהם לחיה בשדה, ואין הרצון שבזמן הביעור הפירות יאסרו באכילה אלא אדרבה שיאכלו בקדושתם בזמן ההיתר, ומהאי טעמא התירה התורה ליקח בזמן הביעור שלש סעודות לכל אחד ואחד שע"ז מתבערים הפירות ולא ישמור עליהם לאורך זמן, וכיון שהתחיל בחבית הרי הוא כמבוער שהרי אינו יכול להתקיים כך ימים רבים.

במשפטי ארץ פרק כח' הערה 20 הביא שנחלקו האחרונים בטעם הדבר, שבמראה הפנים על הירושלמי שם, שערי צדק פי"ט סעיף יח' בבינת אדם, ערוך השולחן העתיד סימן יז' סעיף כד, כתבו שדרך חבית של כבשים שכאשר נפתחים ומתחילים להשתמש בהם ממהרים להתקלקל ולכן אינם חייבים בביעור (ולכאורה לפי טעם זה הוא הדין תבשיל שלא מתקיים ואפילו עדיין לא התחיל לאכול ממנו, וכ"כ בקיצור הלכות שביעית ובחוט שני, אמנם יש לדון כיום על תבשיל שאפשר להקפיאו האם דינו כמבוער, וק"ו במה שנמצא כבר בהקפאה בזמן הביעור). וכסברא זו כתב הרמב"ם בפירוש המשניות מעשר שני פ"ה מ"ו שלכך תבשיל של מעשר שני לא חייב בביעור מעשרות, אמנם הר"ש שם פירש אחרת וכן בחזו"א דמאי סימן ב' ס"ק ח' כתב שזו סברא מיוחדת לביעור מעשרות.

עוד מביא בשם הקהלות יעקב שביעית סימן כג' אות ג' שפרי שביעית שהתחיל לאכול ממנו אינו חייב בביעור ומכיון שהכבשים נותנים טעם זה בזה, כשאכל חתיכה אחת נחשב שהתחיל לאכול מהכל.

בספר פירות שביעית לג"ר צבי כהן זצ"ל פרק כ' הערה קמא2 מביא שהטעם שאין צריך ביעור, כתב מהר"י קורקוס שהוא מדרבנן, אולם מפרשים אחרים כתבו לפי שחביות של כבשים שפתחום והחלו באכילתם ממהרים להתקלקל וודאי לא ישהם אלא יאכל בסמוך, ולכן נחשבים כמבוערים.

במשמרת השביעית פרק יט' אות ז' עמוד רלה' כתב, כבש בחבית מיני כבשים החייבין בביעור, והתחיל להשתמש בחביתו, הרי זה כמבוער, שהראה בזה שהכבשים עומדים לאכילה והרי זה כפחות ממזון ג' סעודות, וע"ש בהערה.

תבשיל מבושל אם נחשב כמבוער שלא יצטרכו לבערו.
בחוט שני עמוד שסא' כתב שיש לעיין אם מאכלים מבושלים דינו כמו חבית שהתחיל בה שדינו כמבוערים ואינו צריך לבערו אף שיש בזה יותר מג' סעודות, ומביא שמצינו לגבי מעשר שני

אם התחיל לאכול מהחבית דוקא ובכבשים, אין חובת ביעור.

הירושלמי פ"ט ה"ה אמר חזקיה מכיון שהתחיל באוצר כמבוער הוא. והרמב"ם הזכיר דין זה לא באוצר אלא בחבית.

בקהלות יעקב שביעית סימן כג' מביא את הירושלמי שמדבר על אוצר, ואת קושית הרדב"ז דאטו משום דהתחיל באוצר כבר הכל יחשב כמבוער, א"כ כל אדם יתחיל באוצר ויניח השאר, ולכן הרדב"ז מבאר אחרת. וכתב הקהלות יעקב שנראה לענ"ד דודאי כשיש באוצר הרבה חתיכות והוא התחיל ואכל אחת מהן, פשיטא דאין השאר נפטר מביעור דמה ענין חתיכה זו לזו, וכל דין התחיל בה אינו אלא שאותה חתיכה שכבר התחיל ליהנות ממנה חשובה כמבוער, וכשאכל עלה אחת מן החבית של כבשים שפיר חשיב כל מה שבחבית כאילו התחיל בהן שהרי באותה עלה שאכל בלוע בו טעם מכל שאר הירק שבחבית ונמצא שכבר התחיל ליהנות מכל מה שבחבית, ולשוין הירושלמי כיון שהתחיל באוצר רצה לומר בחבית וכן משמע בדברי הרמב"ם שאחר שכתב דין החבית של כבשים, כתב ואם התחיל בה משמע דדין התחיל לא נאמר אלא בחבית. **עכת"ד**.

לפי דבריו יוצא, שלא די בהתחיל לאכול מהחבית, שלא צריך לבער את כל המינים שיש בה אלא א"כ אחד נתן טעם בשני, שאז אם התחיל לאכול אחת מהם, כאילו התחיל לאכול מכולם, אבל באופן שיהיה בחבית כמה מינים מעורבים שאחד לא נותן טעם בשני, לא יעזור שיאכל חתיכה אחת מאחד המינים, כי מה הקשר בין המין שאכל לשאר המינים, הרי בשאר המינים לא התחיל עדיין לאכול, ולכן הרמב"ם הזכיר דין זה בחבית שיש בה כבשים, שכאן הכבשים נותנים טעם אחד בשני, וכשמנתחיל לאכול מין אחד, עד כמה שיש בכולם טעם מהמין שאכל, נחשב שהתחיל בה שאין אז חובת ביעור.

ראיתי **בספר נזר החיים** עמוד קמט' שמביא ששאל **לרבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א** שהרמב"ם בפ"ז ה"ו כתב אם התחיל בה הרי הכל כמבוער, ויש לעיין האם דין זה אמור רק בדבר שדרכו ביחד כלשה כבשים בחבית אחת, או דילמא אפילו בדבר שאין רגילות לחברו ביחד, דא"כ אשכחנא פתרי לאדם שנשאר לו הרבה ירקות בזמן הביעור, שיחבר כולם לחבית אחת ויתחיל בה ואז אין צריך לבער וצ"ע. שו"ר שכן הקשה הרדב"ז, דבשביל שהתחיל באוצר יהיה הכל כמבוער ויניחנו בלא ביעור, ומכח זה פירש הרמב"ם פשט הפוך, אך לפי הפשט שבד"א צ"ע מה יהיה הדין, והשיב, יתכן שדוקא דברים שדרך לחברו.

לכאורה זה כהיסוד לעיל, דוקא בכבשים שנמצאים ביחד ודרך לתת טעם בשאר המינים שנחשבים כמאכל אחד, בזה אם התחיל לאכול מין אחד, נחשב שאכל מהכל, אבל מינים שאין דרכם להיות מונחים ביחד, דהיינו שלא נותנים טעם בשני, א"כ אם יאכל מין אחד, לא יעזור כלל למין השני.

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

מאכלים שאינו עומד להתקיים זמן רב, אפילו אם לא התחיל לאכול כבר נחשב כמבוער.

במשמרת השביעית פרק יט' אות ח' עמוד רלה' כתב, תבשיל שבישיל בו ירקות או תבליני שביעית, ונתנו בו טעם ואין שם אלא פירות חולין, וירק שביעית אין ממשו ניכר, אין צריך לבער התבשיל לפי שעומד לאכילה והרי זה כמבוער, אך אם עיקרו מפירות שביעית צריך לבער הכל ואף את מעט השמן שבישיל עמו, וע"ש בהערה.

עצה להיפטר מחובת ביעור ע"י שיהפוך המאכל כמבוער באופן שאין לו קיום הרבה זמן.

בחוט שני עוד ששב' בהמשך דבריו כתב שלפי הדברים לעיל נמצא שלפני זמן הביעור אפשר להפטר מן הביעור ע"י שיעשה את המאכל במצב של כמבוער כמו פתיחת חבית ומתחיל להשתמש וכדומה שאין זה יכול להתקיים זמן מרובה אלא א"כ אוכלו והוי ליה כמבוער, ודוקא כשעושהו לפני זמן הביעור. **עכת"ד.**

העצה היא לא רק בחבית עם כמה מינים אלא אפילו כל מין לעצמו שיש לו הרבה ולא הספיק לגמור עדיין, יכול להתחיל לאכול מהמין ההוא משהו כדי שיחשב שהתחיל לאכול ממנו והרי הוא כמבוער. והתחדש רק בחבית עם כבשים, שכיון שאחד נותן טעם בשאר המינים, ששם לא צריך לאכול מכל מין ומין, אלא ברגע שאכל מאחד מהם, כאילו אכל מכולם, כי נחשב הכל כמין אחד אחרי שיש בהם את הטעמים של כולם.

בשיעורי שביעית עמוד קנא' כתב ע"פ הרמב"ם כאן לגבי קופסאות שימורים שפתחם ואכל מהם, יכול להשאירם אף שהם יותר מג' סעודות, והוא הדין בקבוק יין או ראש שום שהתחיל להשתמש ממנו.

טעם הבלוע בכלים אם חייב ביעור.

בחוט שני בהמשך דבריו כתב, שטעם הבלוע בכלי והגיע זמן הביעור אין הטעם נאסר דהוי כמבוער ומשו"ה אין צריך להגעיל כלים אלו, אמנם אם נבלע בהם טעם פירות שביעית לאחר זמן הביעור הרי זה ככל בליעת מאכלות האסורות עד שיגעיל את הכלי.

בדרך אמונה בציון ההלכה ס"ק סא' מביא בשם אביו מרן הקהלות יעקב שמהאי טעמא דנחשב כמבוער, אין מגעילין את הכלים אחר הביעור דכיון שכבר נאכל המאכל, הוי הטעם הבלוע בכלי כהתחיל בה שאין צריך לבער. ומאידך מביא בשם הרש"ס שכתב שצריך להגעיל, וגם האריך הרש"ס איך להכשיר את החבית של שביעית.

במשפטי ארץ פרק כח' אות ז' כתב, כלים שנתבשלו בהם מאכלים הקדושים בקדושת שביעית קודם זמן הביעור ובלעו

(פ"ה מ"ו) שלפי ב"ה בתבשיל הרי הוא כמבוער, וא"כ אפשר דהוא הדין לענין שביעית חשיב כביעור כמו בהתחיל בחבית דחשיב כמאכל שאין לו קיום.

אולם תבשיל שהוא מתקיים הרבה זמן כמו ריב וכדומה, אין הכא נמי יהיו חייבים לבערו. אבל תבשיל שאין לו קיום זמן מרובה חשיב כמבוער. וע"ש ראיתו.

והוסיף שהוא הדין לענין חבית שפתח דחשיב כמבוער לא מסתברא שאם יכול לסגור את החבית לאחר שפתח וישאר היין כתיקונו ללא שום קלקול שיחשב כמבוער, וחבית שהתחיל בה איירי בכה"ג שאף אם יסגור את החבית לא יהיה קיום זמן מרובה ומשום הכי חשיב כמבוער.

בקונטרס ביאורים ובירורים על שביעית עמוד קפג' מביא ששאלו בשיעור להגר"צ קרליץ זצוק"ל כשאפשר לשמור במקור (או בהקפאה) לזמן אם נשתנה הדין, והשיב דמסתבר שצריך באופן טבי שיוכל להשתמר. ופעם אחרת שאלו, אם כבר שמו האוכל המבושל במקור או בהקפאה לפני הביעור, והשיב דכיון שכבר עשה שהפירות ישתמרו קודם הביעור, הרי אין זה חשוב כמבוער, כיון שזה נשמר, ורק אם עדיין לא עשה כן, מהשיכול לעשות כן אכתי לא מחשיב את זה לדבר המשתמר.

והוסיף בקונטרס שם, שבחוט שני סיים דלא מסתברא שאם יכול לסגור את החבית לאחר שפתח וישאר היין כתקנו ללא שום קלקול שיחשב כמבוער, וחבית שהתחיל בה איירי בכה"ג שאם יסגור את החבי, לא יהיה קיום זמן מרובה ומשו"ה חשיב כמבוער, ואין זה סותר למש"נ לעיל דחבית היא במצב של שמירה ומה שפתח לא חשיב כמבוער אם יכול לסגור את זה מיד וישאר כתקנו, ורק אם לא היה במצב של שמירה כלל לא מתחשבים בפעולות מיוחדות שיכול לעשות בכדי לשמור על הפירות.

בדרך אמונה ס"ק כח' בהמשך דבריו כתב שיש אומרים שגם תבשיל של פירות שביעית אין צריך לבער שהתבשיל הרי הוא כמבוער שאי אפשר להשהותו.

בשיח השמיטה עמוד קל' הביא בשם רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א שכתב שיש הסוברים שתבשיל העשוי כולו או חלקו מפירות שביעית אין חייב לבערו, אפילו יש בו כמות גדולה יותר ממזון ג' סעודות, שהרי אין אפשרות להשהותו זמן מרובה והרי הוא כמבוער, וכגון מאכלי סלטים למיניהם אפילו שיש מהם שאינם מתקלקלים משך חודש ימים (כי נותנים בהם חומרים משמרים), נחשבים לתבשיל ואינם צריכים ביעור, וביאר טעמו, כי מעיקרא לא עשוי לעמוד ימים רבים אלא עשוי לאכול מיד, לא אכפת לן מה שיכול להחזיק כמה שבועות.

עוד הוסיף בעמוד רלא' בהערה שיש הבדל בין תבשיל לשאר מאכלים, שלגבי תבשיל מבואר בדרך אמונה בביאור ההלכה בסוף פ"ז הלכה כב' דכובש כבשים הוא דבר המתקיים לזמן רב ולכן רק אם התחיל לאכול אז נחשב כמבוער, אבל שאר

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

ר"מ שהיכא שיש ביעור לדמים צריך לבער קודם ראש השנה ובה לא מצאנו דפליגי חכמים עליו זהו דעת התוס'.

אבל דעת הרמב"ם נראה שאינה כן, שכתב הלכות שמיטה פ"ז ה"ז כיצד הרי שמכר רמונים וכו' הרי שס"ל שזמן ביעור הפרי של שביעית שמכר בעד הדמים. ונראה לי שס"ל דממה שאמר ר"מ אין ראיה, דר"מ שאירי בדמים שלקח בפירות שאין להם ביעור, שלא כלים לחיה מן השדה, בהם ודאי זמן ביעור בסוף זמן השמיטה, דעד מתי ימתין מלבער כיון דהפרי שמכר לא תגיע לעולם בכלל ביעור. אבל בפירות שבאים לכלל ביעור דין המעות כדון הפירות לענין ביעור ודלא כהתוס', ולא ראיתי מי שהזכיר שיש פלוגתא בזה בין הרמב"ם והתוס'.

בדרך אמונה ס"ק לג' כתב "וכלו הרמונים מן האילנות וכו' אע"ג שעדיין לא כלה זמן ביעור של המין שקנה, דזמן ביעור הדמים כזמן ביעור של הפירות שנלקחו עברין".

ובציון ההלכה ס"ק סה' כתב דדעת רבינו כדעת רש"י בע"ז נד' ב' דזמן ביעור הפרי שנקנו בו ולא כדמשמע בתוס' נדה ח' א' ד"ה יש דזמן ביעור דמים הוא בראש השנה. ועמש"כ בזה בביאור הלכה פ"ו ה"ז דגם התוס' לא כיוונו לזה וכן פסק בסדר השביעית שהדפוס ר"ז שפירא ז"ל אות י"י. ושם אכן הביא את דברי הערוך לנר ודחהו.

עוד הוסיף בביאור ההלכה כאן בד"ה וכלו דנראה דכל הני דחשיב בסוכה מ' ב' לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערים בשביעית לקח בבשר דגים יצא בשר ונכנסו דגים לקח בדגים יין יצאו דגים ונכנסו יין לקח ביין שמן יצא יין ונכנסו שמן זמן ביעור של כולם כזמן ביעור הפירות הראשונים, ואע"פ שהגיע זמן ביעור של יין ושמן אין צריך לבער עד שיגיע זמן ביעור של הפירות הראשונים ואם הגיע זמן ביעור של הפירות הראשונים אע"ג שלא הגיע זמן ביעור של יין ושמן צריך לבערם.⁴

במשפטי ארץ פרק לג' אות ו' כתב, כסף או פירות שנתפסו בקדושת שביעית זמן ביעורם כזמן ביעור של אותם פירות שהתפסו את הקדושה וציון לרמב"ם ורש"י, ויש אומרים שכל שאינו קדוש מחמת עצמו, מתבער בר"ה של שמינית וציון בהערה לתוס' בנדה, רש"ס פ"ז מ"שנה א' ולדמיו ביעור.

טעמם, בהגיע זמן הביעור של אותם מאכלים, אין הטעם הבלוע חייב בביעור ואין צורך להגעילם.

בהערה הביא את הקהלות יעקב בשביעית סימן כג' אות ג' שכתב שמעולם לא שמענו מי שינהגו הגעלת כלים בזמן הביעור, וביאר ע"פ הרמב"ם כאן שאם התחיל לאכול אינו חייב בביעור שהתחלת השימוש כמוה כביעור. וא"כ כ"ש כשבישל בכלי פירות שביעית ואכלם ונשאר רק הטעם הבלוע בכלי שהוא נחשב כמבוער. ולפי"ז אם בישל סמוך לזמן הביעור ולא התחיל עדיין לאכול קודם זמן הביעור, צריך להגעיל את הכלים.³

אולם הביא את הטעם של החוט שני שטעם ההיתר בהתחיל לאכול מהחבית הוא משום שאחרי שהתחיל כבר אינו מתקיים זמן רב, א"כ י"ל שהוא הדין טעם הבלוע מתקלקל.

במנחת שלמה על משניות שביעית פ"ט מ"ה עמוד רלב' בתוך דבריו רצה לומר טעם לגבי כלים מדוע אין חובת ביעור, שהרי בודאי מפקיר הוא את הטעם שהוא נותן טעם לפגם, וחשיב כמופקר מאליו שאין צריך כלל להפקירו וע"ש עוד.

הלכה ז - ח

זמן ביעור דמי שביעית כזמן ביעור הפירות הראשונים.
כתב הרמב"ם "וכשם שמבערין את הפירות כל מבערין את הדמים. כיצד הרי שמכר רמונים של שביעית והרי הוא אוכל בדמיהו וכלו הרמונים מן האילנות שבשדה ונשאר אצלו מן הדמים שמכר בהן חייב לבערין".

בערוך לנר על מסכת נדה דף ח. ע"א בד"ה בתוס' ד"ה יש להן וכו' יש חילוק בביעור כתב שכוונת התוס' שאע"פ ששביעית תופסת דמיה, דהיינו שקדושת שביעית חלה על הדמים שלקח בעד פירות שביעית שמכר, מ"מ לענין ביעור יש חילוק בין פירות עצמם ובין הדמי, שהפירות מתבערים עד הפסח בשאין ידוע אם כלה לחיה או לא, דרוב הפירות זמנם לבערם עד הפסח דיש עד החנוכה ויש עד הפורים, וענבים עד הפסח של שמיני וכו' ואילו דמים צריך לבער מיד במוצאי שביעית קודם ר"ה של שמינית כנראה מדברי ר"מ שאמר שם (פ"ז מ"ב) דמיהם מתבערים עד ראש השנה. ואף דחכמים פליגי עליו, מ"מ לא פליגי רק לענין אם יש לדמים ביעור היכי שאין ביעור לפרי, אבל עכ"פ נראה מדברי

³ יש לעיין מדוע בדרך אמונה שמביא שאין חיוב לבער טעם הבלוע בכלי, לא מחלק בין אם בישל סמוך לזמן הביעור שעדיין לא התחיל לאכול מהחבית או לא, שהרי בסמוך לזמן הביעור לכאורה כן צריך להגעיל כמו שחייב לבער את המאכל כל עוד לא התחיל לאכול ממנה.

⁴ בספר נתן פרוי לגאון ר' נתן געשטטנער זצוק"ל על שביעית עמוד שכז' כאן על הרמב"ם כתב, שצ"ע מגן דלדמים יש דין רמונים ונימא שאינו חייב בביעור הדמים עד זמן ביעור כל הפירות, דהא אם ירצה

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

והביא ששאלו בשיעור להגר"נ קרליץ זצוק"ל מדוע אי אפשר לחלק לאנשים את הכסף ושהם יקנו אוכל ויבערו (דהא לא סברינן כהרדב"ז שיש גזירה חדשה שמא לא יקנו בזה אוכל), והשיב דכיון שחל עליו החובה לעשות ביעור הרי הוא צריך לעשות את הביעור עכ"ל. וביאר שם בקונטרס, שהרי הוא לא ממנה אותם לשליחים לבער הדמי שביעית במקומו, אלא רק סומך עליהם שיבערו, וכיון שחובת הביעור חלה עליו אינו יכול לתת לאחרים, ואולי אם ימנה כל אחד בפני עצמו שיהא שליח לבער יהני, וכמו דבכל המצוות שלוחו של אדם כמותו, וכמו שיכול לשלוח שליח לבער חמצו, וע"ש עוד.

עוד הביא שהוסיף שהגר"נ קרליץ זצוק"ל, שצריך הפקר גם לבהמות ודמים זה לא ראוי לבהמות, וע"ש מה שביאר בזה. **בדרך אמונה** ס"ק לה' מביא בשם הרדב"ז שמשמע שמעות בעין אי אפשר לחלקם כמזון ג' סעודות שמא לא יקנו מהם מאכלות, ובציון ההלכה ס"ק סז' העיר מנא ליה זה וכתב דנראה דס"ל לרבינו דטעם ההיתר של מזון ג' סעודות הוא משום דהוא דבר מועט ובודאי יאכלנו מיד והוי כמבוער דומיא דהתחיל באוצר וזה לא שייך רק באוכלין ולא בדמים שיכו להשהותו כרצונו אבל הר"ש ור"י בן מלכי צדק כתבו בפ"א מ"א ולדמיו ביעור ויתחלק לכל אדם ומשמע שגם הדמים מחלקים מזון ג' סעודות וצ"ע.

בספר פירות שביעית לגאון ר' צבי כהן זצ"ל פרק כ' אות מא' כתב, כשם שפירות גידולי שביעית שהגיע זמן ביעורם אפשר לחלקם מזון שלש סעודות לכל אחד שאין לו פירות כאלו, כן דמי שביעית (פירות או כסף ממש) אפשר לחלק בשיעור דמי מזון שלש סעודות לכל אחד ואחד. ויש הסובר שמעות דמי שביעית אין רשאים לחלקם כנ"ל, אלא צריך לקנות בהם מאכלים ואת המאכלים הללו לחלק.

בהערה מביא את דברי הרדב"ז בדעת הרמב"ם דהטעם שלא מהני לחלק המעות עצמן שמא לא יקנו בהם מאכלים, שיש מי שהקשה שלכאורה אינו מובן, דאי יחלק לעם הארץ, הרי אף קודם הביעור אין מוסרים דמי שביעית לעם הארץ, ואי יחלקן לתלמיד חכם, אין לחוש שלא יקנה בהן מאכל, דבכל ענין אין קונים מפירות שביעית עבדים ושאר מילי דאינו אוכל. אלא שהביא שתירצו בזה, שהרי אם יחלק מעות יצטרך לדקדק אם המקבל תלמיד חכם או עם הארץ. וביותר נראה דבמעות דיש שאכילתו מהדברים הנקנים בזול ויש שאכילתו מהדברים הנקנים ביוקר, וכן אי אפשר לשער אם המקבל קונה בחנות שמחיריה נמוכים או בחנות שמחיריה גבוהים, לפיכך אי אפשר לחלק את המעות עצמן אלא קונה בהן אוכלים ומחלק את האוכלים. וכל זה בדין לחלק שיעור ג' סעודות, אבל להפקיר, שביעור היינו הפקר, רשאי להפקיר את המעות עצמן.

בזמן ביעור מעות של שביעית בעין אם יכול לחלק מהם מזון ג' סעודות כמו בפירות שביעית.

הרמב"ם בהלכה ח' כתב "כיצד עושה קונה בהן מאכלות ומחלקן מזון שלש סעודות לכל אחד ואחד או ישליכם לים המלח אם לא מצא אוכלין".

בחוט שני עמוד שסב' כתב להסתפק לדעת הרמב"ן והר"ש דס"ל דביעור היינו הפקר אי בעינן דוקא שיקנה מאכלות בדמי שביעית ויחלק מהם שלש סעודות והנותר יפקיר או דסגי שיפקיר את הדמים, וכן אי סגי אפילו לחלק מעות בשיעור קנית ג' סעודות, וכן יש להסתפק לדעת הרמב"ם אי בעינן דוקא שיקנה מאכלות ויחלקם והנותר ישרפם או דסגי לאבד המעות שישליך אותם לים המלח.

ומביא שברדב"ז כתב הטעם שצריך לקנות מאכלות בדמי שביעית כדי לחלק משום דשמא לא יקנו בהם מאכלים, וצ"ב מנין לנו לגזור גזירות חדשות.

ולכן כתב שנראה דענין הביעור הוא, דעד שעת הביעור מותר לקיים ולהנות מפירות שביעית כדכתיב לאכלה, וכשמגיע זמן ביעור צריך לעשות מעשה שהפירות יתבערו ויכלו מן העולם, והשתא מסתבר להשיטות דס"ל דביעור היינו הפקר, ענין הביעור הוא שאע"פ שעד עכשיו היה יכול להחזיק בדמי שביעית לעצמו, מ"מ כשכלה לחיה מן השדה צריך שיתן את הפירות לכולם בין אדם בין חיה לאכילה, ומסתברא דאם מחלק הדמים שיעור ג' סעודות לא סגי בכך שהרי הדמים קיימים ולא מיקרי שמבערם (דיכול להשהותם זמן רב עד שיקנה בהם מאכלים) משא"כ כשמחלק שלש סעודות מיקרי שמבערם מהעולם משום שעומדים לאכילה ביום הביעור ואינו חשוב מצב של קיום.

ומהאי טעמא שענין הביעור הוא שיעשה מעשה שהפירות יכלו ויגמרו מן העולם, ולכן מעות שיש בהם קדושת שביעית לא מיקרי שמבערם מן העולם דעדיין קיימים הם, אבל אם לוקח בהם מאכל ומחלקם ג' סעודות מיקרי שביעורם, דשלש סעודות אצל אדם אין לשם שם קיום.

אולם מביא שמצא לפירוש מהר"י בן מלכי צדק שכתב שמבער מעות ע"י חלוקתם שכתב וז"ל "כשיבוא זמן ביעור וגם לדמיו ביעור ותחלקו לכל אדם". וכתב בחוט שני שנראה דאינו מוכרח, דאפשר שכוונתו לדמי שביעית, והיינו נמי כל מיני מאכלים שאין בהם קדושת שביעית, אבל מעות של שביעית אפשר דצריך להחליפם למאכלים ואח"כ לחלקם.

בקונטרס ביאורים וביירוים על שביעית עמוד קפד' הביא את דברי החוט שני, והביא ממה ששמע בשיעור מהגר"נ קרליץ זצוק"ל דיש לומר דכונת הריבמ"צ שם לבשר שקנה בדמי שביעית, דבזה איירי שם, וכיון שזה אוכל ודאי חשיב ביעור שמחלק זאת מזון ג' סעודות לכל אחד, דבזה אין ליה שם קיום, משא"כ דמים ממש לא מהני בזה לחלק מזון ג' סעודות לכל אחד.

כולל שישי שבת "שיח יצחק"
בראשות הגאון ר' ישעיהו לוינשטיין שליט"א

נתייסד לזכות לרפואתה השלימה של האשה
רחל לאה בת יהודית חנה
ע"פ עצת וברכתו של הגאון הגדול
הגר"ח קנייבסקי שליט"א

גליונות עזרת השמיטה

שע"י קונטרס עזרת אליעזר
רמב"ם פרק ז' הלכה ו - ח

הביעור ואח"כ יכול לחזור ולזכות בהן וכך קי"ל, ורק אם לא הפקירן בזמן הביעור, נאסרין וצריך לאבדן.

ביעור דמי שביעית ביום הביעור לחללם.

בדרך אמונה ס"ק לה' כתב, קונה בהן מאכלות היינו אם עדיין לא עבר זמן הביעור יכול לקנות מאכלים ולחלקן מזון ג' סעודות, ובציון ההלכה ס"ק סו' כתב אבל אם כבר עבר זמן הביעור אי אפשר לחללו.

במשפטי ארץ פרק לב' אות ט' בתוך דבריו כתב, דמי שביעית שלא התבערו מהעולם בזמנם ונאסרו אי אפשר לחללם ולהתירם באכילה, שלעולם הם נשארים באיסור. ובהערה 28 כתב ויש להסתפק ביום הביעור שעדיין לא נאסרו הפירות אלא צריך להפקירם האם אפשר לחללם ולפוטרים מחובת הביעור. וברמב"ם פ"ז ה"ז כתב הרי שמכר רימונים וכלו הרימונים וכו' כיצד הוא עושה קונה בהן מאכלות ומחלקן מזון שלש סעודות לכל אחד ואחד ורואים שאפשר להעביר הקדושה מהמעוה אף בזמן שיש חובת ביעור, אמנם יש לחלק בין כסף שהוא דמי שביעית שכל תכליתו לחללו על מאכל לבין פרי שהוא דמי שביעית שדינו לאכול את הפרי עצמו.

ביעור דמי שביעית הוא מדרבנן.

בתורת הלוי על שביעית עמוד רלג' בהערה כד' מביא את הרמב"ן על התורה בפרשת בהר שכתב לדון אם חיוב ביעור הוא מדאורייתא או מדרבנן, ודעת רוב המפרשים דהוא מן התורה. ומביא שכתב בשיעורי שבט הלוי דמ"מ ביעור זה של דמי שביעית נראה דאינו מדאורייתא דקרא דלבהמתך וגו' תהיה כל תבואתה לאכול דדרשינן מיניה דכלו לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית בפשטות קאי על הפירות דזה כלה לחי'. אבל דמי שביעית הרי לא כלו. וע"ש עוד.

ההולך עם דמי שביעית ממקום למקום.

בשיעורי שביעית עמוד קמט' לגבי דמי שביעית שצריך לבערם בזמן ביעורו של הפרי שמכר בדמים אלו, מביא שהמקדש דוד (נ"ט ב') מסתפק כשהולך עם דמי הפרי ממקום שלא כלו למקום שכלו, האם חייב לבער את הדמים.

ביש לו מעות שביעית ואין לו עבור מי לקנות בהם אוכל,

לרמב"ם מבערין בים המלח, ולרמב"ן מבערין ע"י הפקר.
בהגיע זמן הביעור של המעות ולא מצא אוכליו, כתב **בדרך אמונה** ס"ק לח' שאפילו מצא לקנות אוכל אבל אין לו מי שיאכל זאת, לא יקנה אוכל ויאבד האוכל אלא יאבד הדמים. ואת הדמים לפי הרמב"ם מבער דוקא בים המלח וכפי שכתב בדרך אמונה בס"ק לז' שלא מהני סתם ים אלא ים המלח וכל הימים המלוחים מועיל, דאוכל אפשר לאבד בכל ים שהוא מתפורר, אבל מעות שאין מעות ואפשר שימצאנו אחר, לכן צריך לזרוק דוקא לים המלח. אבל לפי הרמב"ן סגי שיפקירם בזמן